І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь…
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 141. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 26-го ЛИПНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 26, 1960 No. 141. VOL. LXVII.

ГОСТРІ СУПЕРЕЧНОСТІ ЩОДО ПЛЯТФОРМИ ПОПЕРЕДИЛИ ВІДКРИТТЯ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ

НІКСОН І РОКЕФЕЛЛЕР УЗГІДНИЛИ ЗМІСТ ВИБОРЧОЇ ПЛЯТФОРМИ, АЛЕ ЧИСЛЕННІ ДЕЛЕҐАТИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ЦЬОГО.

Шикаго. — Республіканська Номінаційна Конвенція почалася офіційно в понеділок о год. 11-ій перед полуднем за східнім літнім часом. Відкриття Конвенції попередили гострі суперечності в Плятформовій Комісії, деякі члени якої виступали проти тієї програми, яку узгіднили були на нюйоркській конференції віце - президент Ричард М. Ніксон і нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер. Північні консервативні республіканці разом з південними делеґатами виступили проти того, щоб Конвенція приймала сильніший пункт в плятформі в обороні громадянських прав, ніж це зробили демократи. Також сильний спротив є проти того, щоб збільшувати занадто видатки на оборону, як цього вимагають Ніксон і Рокефеллер, бо гадають, що цим способом збільшать темп розвитку економіки країни. Але і прийнятий вже пункт плятформи про оборону говорить про те, що треба прийняти в плятформі пункт про те, що „оборона ЗДА мусить бути така сильна, щоб потенціяльний аґресор не мав відваги напасти на цю країну!" Рокефеллер заявив, що він, як буде треба, боротиметься за сильний пункт у плятформі про оборону громадянських прав. Його підтримує в цій справі і пенсилвенійський сенатор Г. Скотт, кажучи, що республіканці мають мати цей пункт сильнішим як демократи. Республіканці заявляють, що немає ціни зависокої, яку треба заплатити за оборону ЗДА, але деякі делеґати твердять, що не треба аж так збільшувати видатки на оборону, як це пропонує Рокефеллер. Рокефеллерові прихильники поширюють летючки про те, що Ніксон не зможе виграти виборів, бо на нього не будуть голосувати невтральні виборці. Подібно заявив і секретар рільництва Езра Тефт Бенсон, що було несподіванкою для багатьох делеґатів, бо Бенсон давніше підтримував віце-президента.

Віце - президент Ричард М. Ніксон в п'ятницю ввечері 23-го липня прилетів до Ню Йорку, де в губернаторському домі конферував 8 годин із Нелсоном А. Рокефеллером, устійнюючи зміст виборчої плятформи. Конференція закінчилася о год. 3:30 вранці в суботу. Обидва політики видали повідомлення до преси, з якого видно, що між ними прийшло до повної згоди щодо змісту виборчої плятформи, хоч і залишилися різниці в справі того, як здійснювати партійну програму. Ось спільні пункти плятформи, на які погодилися і Рокефеллер і Ніксон: 1) Зростає загроза від комунізму, і тому треба більше „творчої" закордонної політики; 2) Негайно продовжувати підземні атомові проби; 3) Збільшити збройні сили ЗДА; 4) Приспішити темп економічного розвитку країни; 5) Більше „акції" для здійснення оборони громадянських прав; 6) Допомога старшим на лікування в рямках соціяльного забезпечення; 7) Збільшена допомога фармерам та ліберальніша програма в інших ділянках внутрішньої і закордонної політики. Але це порозуміння між Рокефеллерем і Ніксоном не є сприємливе для консервативних членів Республіканської партії. Сенатор Беррі Ґолдвотер заявив, що „Ніксон піддався Рокефеллерові", а ціла Конвенція стоїть перед фактом доконаного порозуміння між двома особами, які хочуть диктувати всім делеґатам. Проти ліберальної програми Ніксона - Рокефеллера виступають і делеґати з південних стейтів, які не є вдоволені з пункту про оборону громадянських прав. Ніксон заявив, що не буде на Рокефеллера натискати в тому напрямку, щоб погодився кандидувати як віце-презид. Офіційно Конвенція почалася в понеділок 5-го липня о год. 10-ій перед полуднем за місцевим часом, це значить о год. 11-ій перед полуднем за спільним літнім часом, розваговою програмою, а після молитвиінвокації і привітів посадника міста Шикаґа і іллинойського губернатора, голова Крайового Комітету сен. Трастон Б. Мортон виголосив повітальну промову. Найменування різних комісій і закінчення першої сесії цього дня молитвою архиєпископа грецької православної Церкви Якова з Ню Йорку. Друга сесія в понеділок складається з промов колишнього губернатора Герберта Гувера, сенатора Беррі Ґолдвотера, тимчасового голови губернатора С. Г. Андервуда та з промови головного промовця конґресмена Волтера Г. Джадда з Міннесоти. У вівторок 26-го липня буде тільки одна сесія, яка почнеться о год. 6:30 по полудні, і на ній будуть звіти Комісій та промова постійного голови Конвенції конґресмена з Індіяни Чарлза А. Галлека. Провідник республіканців в Сенаті сенатор Еверетт МекКінлі Діркcен представить Конвенції президента Айзенгавера і його дружину. Промова Айзенгавера. В середу на вечірній сесії буде предложена воборча плятформа, а після того виголосять номінаційні промови. Промовлятиме і колишній губернатор Ню Йорку Томас Е. Дюї. Голосування на кандидата на президента. Вибір віце - президента. В четвер має закінчитися Конвенція. Новонайменований кандидат на віце - президента має виголосити промову про те, що приймає номінацію; те саме зробить і кандидат - номінат на президента. Всі сесії починаються молитвами, які проводять духовники різних віровизнань. Кожного дня на початку сесії має бути розвагова програма. Жінки були заступлені у всіх комісіях на рівні з чоловіками. На всіх 2,662 делеґатів і їх заступників є 609 жінок; в році 1956 було їх 563, а в 1922 — 389. Жінки є сильно заступлені у проводі Конвенції.

В ШИКАҐО ПОЧАЛОСЯ НОВЕ ПОЛІТИЧНЕ „НАЙВЕЛИЧАВІШЕ ВИДОВИЩЕ НА ЗЕМЛІ". Уже на передодні відкриття Республіканської конвенції, до Шикаґо почали з'їжджатись численні делеґати та видатні діячі цієї партії. Ціле місто є під знаком конвенції, подібно як тиждень тому Лос Анджелес було під знаком Демократичної конвенції. На фото: молоді республіканські ентузіясти в Шикаґо вітають на місцевому летовищі свого сенатора Еверета Діркcена, ім'я якого згадується між кандидатами на віце-президента ЗДА.

ПРЕДСТАВНИКИ УКК ВНЕСЛИ СВОЇ ПРОПОЗИЦІЇ ДО РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ПЛЯТФОРМИ

Шикаґо. — Представники Українського Конґресового Комітету в особах його голови проф. Лева Добрянського, президента Дмитра Галичина і віцепрезидента адв. Михайла Пізнака внесли цілий ряд своїх пропозицій до проєкту програмової плятформи Республіканської партії, що буде предметом нарад і схвалення Республіканської конвенції, яка почалася тут у понеділок, 25-го липня. Представники УККА свідчили перед Програмовою комісією цієї партії минулої середи і четверга, 20 і 21-го липня. В середу, 20-го липня, свідчив голова УККА і голова Крайового Комітету Тижня Поневолених Націй проф. Лев Добрянський, зосереджуючи свою увагу на великій політичній і моральній вартости схваленого Конґресом і проголошуваного Президентом Тижня Поневолених Націй, доказом чого може послужити також і люта реакція Москви на цей Тиждень. Необхідність активної американської підтримки для визвольних змагань поневолених народів доказував у своїх свідченнях в четвер, 21-го липня, Д. Галичин, що є почесним асистентом секретаря Республіканської конвенції. Адв. Михайло Пізнак вніс від імені УККомітету у своїх свідченнях також в четвер 21-го липня ряд пропозицій у внутрішньо-політичних справах, зокрема щодо поліпшення іміґраційного і натуралізаційного законодавства, громадянських прав і подібне. Четвертий член делеґації УККА на Республіканській конвенції, п. Іван Дужанський, поробив на місці необхідні підготовчі заходи до тих свідчень. Приявні під час свідчень американські політичні діячі ентузіястично піддержували свідчення представників УККА, а деякі з них, зокрема сенатор Кітінґ з Ню Йорку, вказував на слабість Демократичної плятформи саме тому, що вона не підкреслює прагнень до волі і незалежности поневолених Москвою народів та не називає їх поіменно.

Д. Галичин найменований членом Дорадчого Комітету Крайового Республіканського Комітету

Вашинґтон. — Сенатор Тростон Б. Мортон, голова Крайового Комітету Республіканської Партії, окремим листом з 12-го липня ц.р. запросив предсідника УНСоюзу і президента УККомітету Дмитра Галичина на члена Дорадчого Комітету Національностей при Крайовому Комітеті Республіканської партії. Сенатор Т. Б. Мортон у згаданому листі до Д. Галичина пише: „Ваша відданість Республіканській партії впродовж багатьох років була завжди джерелом справжньої заохоти для нас у Крайовому Республіканському Комітеті. Тепер Республіканська партія своїть в обличчі одного з найбільших викликів історії. Тому ми є в процесі формування сильної Допоміжної Дійової Групи для зустрічі того виклику. Ми вважали б великою честю, якщоб Ви прийняли членство в Дорадчому Комітеті Національностей Крайового Республіканського Комітету. Кажу одверто, що це було б для мене джерелом великої заохоти, якщоб Ви разом зі мною маршували в теперішній президентській кампанії". Д. Галичин прийняв запропоноване йому членство в згаданому Дорадчому Комітеті Національностей.

Джансон певний в тому, що Конґрес викінчить почату працю

Джансон Сити, Тексас. — Сенатор Линдон Б. Джансон, який є кандидатом-номінатом на віце-президента, заявив після повороту з короткого відпочинку в Мехіко, що Конґрес зійдеться в серпні на докінчення своєї другої сесії і зможе ухвалити ті всі законопроєкти, які мусять бути цього року вирішені. Джансон сказав на пресовій конференції, що, на його думку, члени Конґресу не будуть керуватися в своїй праці пунктами своїх виборчих плятформ, прийнятих на номінаційних конвенціях, бо ті плятформи мають затвердити виборці своїм голосуванням в дні 8-го листопада під час виборів, і плятформи будуть вказівками для Конґресу, що збирається аж в січні 1961-го року. Джансон разом із Кеннеді мають незабаром почати виборчу кампанію, відвідуючи Гаваї і Аляску в першу чергу.

В АМЕРИЦІ

● **Мехіканський археолог** д-р Хуан Армента Комачо з Пуебля університету знайшов кусок слонової кости яка, як потвердили інші науковці, походить із глибокої давнини, бо з 30,000 року перед Христом. На цій кості є вирита постать якоїсь тварини, яка нагадує мастодонта. З цього виходить, що вже 30,000 років тому жила в Західній Півкулі людина, що вирила цей примітивний візерунок. Досі були сліди людини в цій гемісфері з-перед 10,000 років тому. Таким чином ця нова знахідка пересуває існування людини в Західній Півкулі на 20,000 років взад.

● **Невістка нюйоркського губернатора** норвежка Анне Марія, яка минулого року одружилася з сином губернатора, Стівеном, народила 21-го липня 8-фунтового сина. Вона одружилася 22-го серпня 1959 в Норвеґії. Її пізнав молодий Рокефеллер в себе вдома, коли вона, бувши студенткою в нюйоркському університеті, працювала в домі Рокефеллера як домашня помічниця.

● **Американська Телефонічна Телеграфічна Компанія** на спілку з британійським поштовим урядом плянують до 1963-го року збудувати новий підатлантійський кабель, щоб поширити і влегшити безпосередню телефонічну комунікацію між цими двома країнами. Цей кабель має коштувати $35 мільйонів, і кошти його покривають обидві держави по половині.

Прем'єр Конґа прилетів до ЗДА — ОН прийняв однозгідну постанову

Об'єднані Нації. — Прем'єр Конґа Патріс Люмумба, зупинившись на кілька годин в минулу суботу в Лондоні, де він відбув на летовищі пресову конференцію, прилетів в неділю 23 ц. м. до Ню Йорку. Рада Безпеки Об'єднаних Націй не чекала на його приїзд і прийняла вже в минулу п'ятницю резолюцію, зголошену Тунісією і Цейльоном, яка поручає Бельгії „швидко", але без ультиматично визначеного терміну, відкликати свої війська з Конґа. Тому, що конґоліський представник погодився на ту резолюцію, то Совєтський Союз відкликав свою резолюцію, втримату у куди гострішому тоні, що таврувала Бельгію як „аґресора" і ставила ультимативний термін трьох днів для відкликання всіх бельгійських військ з Конґа. Люмумба, від'їжджаючи з Конґа, заявив, що совєтські війська „вже не є потрібні". Також у свому пресовому інтерв'ю в Лондоні він говорив дуже помірковано і прихильно для Заходу, рішуче заперечивши, наче б він був комуністом, та признавши, що він „африканський націоналіст". У Конґо скількість військ ОН зросла до 6,000, а впродовж тижня має зрости до 12.000. Поза дев'ятьма арабськими і муринськими африканськими державами, з європейських країн прислали свої формації Ірляндія і Швеція, а ще має прислати Юґославія. Прибули військові дорадники з Канади, Данії, Італії, Нової Зеляндії, Норвеґії і Швеції і створили своєрідний військовий дорадчий штаб під прапорами Об'єднаних Націй. Бельґійці цілком уже очистили з своїх військ столицю Конґа Леопольдвіль. Вони стоять на становищі, що бельгійські війська можуть залишитись у трьох базах, визначених за бельгійсько-конґолійським договором приязни з 29 червня ц.р. Генеральний секретар Гаммершилд буцім-то вважає, що прийнята в п'ятницю резолюція Ради Безпеки говорить про ціле Конґо та не робить вийнятків для ніяких пунктів в Конґо. Гаммершилд відкликав призначений на минулу суботу свій відлет до Конґа з уваги на приїзд Люмумби до Ню Йорку і відразу відбув довгу розмову з Люмумбою, який буде в ЗДА до половини цього тижня. Генеральний секретаріят ОН визначив бюджет акції ОН в Конґо на перші три місяці у висоті 15 мільйонів долярів. Прем'єр автономної провінції Катанґа Чомбе, який проголосив був відірвання від Конґа, заявив, що коли б Конґо перетворилось на конфедерацію провінцій на зразок З'єдинених Держав, то він був би льояльний до центрального уряду. Чомбе скаржиться, що Бельгія не підтримувала на Раді Безпеки ОН справи незалежности Катанґи. Бельгійські чинники в Конґо договорились з тамошнім командуванням військ ОН щодо допущення їх також до Катанґи.

НАТО заінтересоване в озброєнні европейських союзників ракетою „Поляріс"

Париж. — Генеральний секретар Організації Північноатлянтійського пакту (НАТО) Поль Генрі Спаак прийняв на себе ролю висондування опінії в країнах, приналежних до НАТО, чи вони не були б схильні замовити в ЗДА ракету „Поляріс". Спаак говорив в цій справі з президентом французької Республіки ген. Шарлем де Ґолем, французьким прем'єром Мішелем Дебре і міністром закордонних справ Кув де Мурвілем. „Поляріс" є ракетою на середню віддаль і в минулому тижні переведено з нею надзвичайно успішний експеримент з вистрілюванням її з підводного човна. Цей експеримент викликав сенсацію в західньо-европейських країнах, де газети повідомили про нього, як найбільшу подію останнього часу, що свідчить про безперервний поступ американської воєнної технології. За твердженням газет, де Ґоль ставиться холодно до справи перебрання від Америки будь-яких керованих ракет, поки Америка хоче — чи мусить за обов'язуючим законом — зберігати свою безпосередню контролю над атомовими набоями до ракет. — Франція виготовила плян розбудови власної атомово-водневої зброї, щоб стати цілком рівнорядною атомовою державою, поруч ЗДА, Англії і Совєтського Союзу.

Кеннеді дістав секретні інформації від директора Центральної Розвідчої Аґенції

Сенатор Джан Ф. Кеннеді (зліва), демократичний кандидат на президента ЗДА, і шеф Центральної Розвідчої Аґенції Аллен В. Доллес, не скривають свого вдоволення з висліду понад двогодинної розмови, в якій шеф американської розвідки втаємничував демократичного кандидата на президента в секрети міжнародного положення та національної безпеки.

Гаянніс Порт, Массачусетс. — 23-го липня кандидат-номінат сенатор Джан Ф. Кеннеді дістав вперше від директора Центральної Розвідчої Аґенції Аллена В. Доллеса секретні інформації про закордонну політику, головним чином про ситуацію на Кубі, в Конґо і в інших азійських країнах. Конференція Доллеса з Кеннеді тривала дві години і 15 хвилин. Ті самі інформації має дістати і кандидат на віце - президента сен. Линдон Б. Джансон. Сенатор Кеннеді не зможе тепер так свобідно публічно обговорювати декотрі проблеми з закордонної політики, бо отримані інформації змушують його до секретности. Сенатор Кеннеді заявив журналістам, що є вдоволений із інформацій Доллеса.

ЗДА ТАВРУЮТЬ В ОН ПРОВОКАЦІЙНЕ ПОВЕДЕННЯ СОВЄТІВ

РАДА БЕЗПЕКИ ОБМІРКОВУЄ СПРАВУ ЗІСТРІЛЕННЯ БОЛЬШЕВИКАМИ ЛІТАКА РБ-47

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй розпочала в минулу п'ятницю нараджуватись над скаргою Совєтів проти ЗДА з приводу здогадного продовжування розвідчих летів над Совєтським Союзом, що ніби становить „аґресію" і є небезпекою для світового миру. Совєтську скаргу підтримував віце - міністер закорд. справ Васілій Кузнецов, який лайками і безглуздими обвинуваченнями старався ще перевищити свого зверхника Андрея Ґромика, який в минулому місяці підтримував подібну скаргу проти ЗДА з приводу перехопленого большевиками над Свердловськом американського дійсно розвідчого літака У-2. Кузнєцов зголосив резолюцію з засудженням ЗДА, майже тотожнього тексту, що за згаданим першим разом. Кузнєцов твердив, що літак РБ-47, що його большевики збили 1-го липня ц. р., „підготовляв війну" та летів в сторону Архангельська, маючи передусім за місію розслідити радарні станиці СССР в північному підбігуновому обширі. Кузнєцову відповів тільки дуже коротко Генрі Кебот Ладж, назвавши його виступ „зразком гіпокризії" та заповівши, що в понеділок 24 ц. м. дасть докладнішу відповідь на те „диковинне видовище Совєтів". Газети сподіваються, що Рада Безпеки відкине совєтську резолюцію ще більшою скількістю голосів, як це сталось у випадку літака У-2, коли то резолюцію СССР відкинено 7 голосами проти двох голосів, СССР і Польщі. На галерії для глядачів сиділи у першому ряді шість жінок летунів із збитого літака РБ-47. Двох летунів большевики схопили і заповіли суд над ними, як над „шпигунами", один згинув, а доля трьох не відома. Генрі Кебот Ладж відвідав ті пані на галерії і коротко розмовляв з ними. Вони прислухувались з похмурими обличчями до промови Кузнєцова та висловили перед журналістами повне довір'я до американського уряду, що той зробить все потрібне в цій справі.

Продовження нарад Ради Безпеки в цій справі заповіджено на понеділок 25 липня ц. р. Американські газети передбачують, що Генрі Кебот Ладж виступить проти Совєтів ще гірше і різкіше, ніж він зробив це у випадку літака У-2. Тоді американський амбасадор показав членам Ради Безпеки плоскорізьбу американського орла, дарунок від большевиків для американського амбасадора, при чому в тій плоскорізьбі був скритий мікроскопійний підслуховий апарат. Цим разом американський амбасадор матиме за завдання доказати не тільки гіпокризію Москви, яка других скаржить до Об'єднаних Націй за шпигунську діяльність, а сама розбудувала найбільший в історії світу шпигунський апарат, що охоплює своєю сіттю буквально ввесь світ, — але й те, що американський літак РБ-47 був віддалений від совєтської території щонайменше на 30 миль і що большевики збили його над міжнародними водами, допускаючись нового акту піратства.

Маршал Андрей Ґречко став командантом збройних сил СССР і сателітів

Москва. — Маршал Андрей Ґречко став командантом збройних сил держав т. зв. Варшавського пакту, себто СССР, ЧСР, Польщі, Болгарії, Румунії, Мадярщини, Східньої Німеччини і Альбанії. Його попередник маршал Іван Конєв буцім-то просив звільнити його з того становища з приводу поганого стану здоров'я. Про нове призначення Конєва чи перенесення його цілком в стан спочинку не сказано нічого. При цій нагоді газети пригадують, що 63-річний Іван Конєв був командантом військ держав Варшавського пакту від 1955 року, себто від початку створення такого сцентралізованого штабу для всіх комуністичних країн в Европі, хоч і раніше збройні сили сателітських країн фактично були залежні від Москви. Маршал Конєв перейшов до червоної армії з царської ще в 1918 році. Після останньої світової війни він був командантом совєтських військ в Австрії і мав постійні словні сутички з генералом Марком Кларком. Конєв став маршалом ще у 1944 році, а в 1957 році, з нагоди свого 60-річчя, дістав орден Леніна. Він відіграв активну ролю у відсуненні маршала Георгія Жукова від влади. — Маршал Андрей Ґречко є першим заступником військового міністра і безпосередньо підлягає Родіонові Маліновському. Ґречко був раніше командантом всіх совєтських суходільних військ та командантом совєтської армії в Східній Німеччині. Маршалом він став у 1955 році. Його називали „українцем" так само, як Хрущова, мабуть тому, що він був за останньої війни командантом так званого першого українського фронту, де Хрущов був військовим політкомісарем, а після війни Ґречко був командантом Київської військової округи. Доручення йому того посту доказує найкраще про повне довір'я, що він ним користується у Москви і персонально в Хрущова.

У СВІТІ

● **Французький президент Шарль де Ґоль** виступив з рішучою обороною ролі Бельгії в Конґо і перестеріг Хрущова, що Франція не залишиться байдужою, як би Хрущов здійснив свою погрозу і вислав до Конґа большевицьке військо. Виступ де Ґоля збільшив повагу Франції, як держави, безпосередньо заінтересованої в світових справах, що не лякається большевицького шантажу.

● **У Конґо** було 2,000 американців. Впродовж останніх десятьох днів 1,500 американців вернулись до ЗДА, або переїхали до західньої Европи. Ті, що залишились в Конґо, заявили, що роблять це на власний риск.

● **У Південній Африці** судитимуть під закидом задуманого вбивства Дейвіда Пратта, 58-річного заможнього білого колоніста - фармера, за револьверовий замах на прем'єра Гендріка Верверда. Посадник Йоганнесберґу зізнав, що він бачив, як з найближчої віддалі Пратт віддав шість стрілів до прем'єра, важко його поранивши. Сталось це на трибуні, під час хліборобської вистави, на очах тисячної публіки.

● **Індонезійський президент** Сукарно загрозив лідерам двох політичних опозиційних партій, мусульманської і соціялістичної, що він заборонить ці партії і поставить поза законом усяку діяльність їх членів, якщо партійні проводи не підчиняться його диктаторській системі, прикритій фразою про „керовану демократію", і не засудять публічно протикомуністичного партизанського руху на островах Суматра і Целебесі.

● **У Лондоні** 25 комуністів, запаморочених совєтською пропаґандою, носили в минулому тижні перед американською амбасадою таблиці з написами проти розвідчих летів американських літаків над територією Совєтів.

● **Турецька амбасада** в столиці Південної Кореї Сеулі виявила, що коли в минулому тижні виїздила з Кореї турецька бриґада, то 32 вояки не з'явилися в своїй частині. Головна причина для всіх — їхні корейські дівчата. 13 турецьких вояків „віднайшлися", а решта все ще скриваються.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Народження держави

Надзвичайно цікавими й повчальними є теперішні події в Конго, де 30-го червня ц. р. проголошено державність, а через тиждень після того розпочалась анархія, що примусила Об'єднані Нації поспішно мобілізувати міжнародні війська для встановлення ладу.

У другій половині минулого тижня Рада Безпеки знову займалася цією справою. Генеральний секретар ОН Гаммершилд перестеріг, що ще довгий шлях до нормалізації відносин в Конго, тим паче, що ладнати їх мають самі конголійці, бо ОН у внутрішні справи держав не втручається. Зате аж надто втручаються большевики, бо без їхніх інтриг і підшептів прем'єр тієї щойно тритижневої держави не впав би на „геніяльну" думку — ставити Об'єднаним Націям ультимат, що він закличе „на поміч" совєтські війська, якщо ОН „негайно" не викинуть з Конга 6,000 бельгійських вояків. Водночас 27-річний перший репрезентант Конга в ОН одним дихом прославляв Бельгію за її заслуги для державности тієї країни і закидав їй збройну агресію, називав бельгійців приятелями і вимагав, щоб вони забрались геть, але водночас покладав надії на дальшу поміч Бельгії. Представник Бельгії боронив конечність приявности бельгійських військ в Конго загрозою для особистої безпеки, життя і майна 50-ох тисяч бельгійців у тій країні. Представник ЗДА недвозначно загрозив спротивом совєтській інтервенції. Але ніхто не заторкнув сутнього питання: чи добре дістьcя, що самостійницьку гарячку африканських народів лікується негайним признанням державної самостійности, без найменшої перевірки передумов, потрібних для самостійного державного існування.

Це складне питання, бо відомо, що всі імперіялісти прикривають своє володіння на чужонаціональних землях аргументом здогадної нездібности тих народів до власної державности. Знаємо, що і поляки і москалі раз-у-раз говорили таке під українською адресою. Але ж у випадку Конга дійсно виявилось, що конголійці мають дуже примітивне уявлення, що таке держава. На 30 міністрів конголійського уряду тільки один має університетську освіту; але тих 30 міністрів, керівників здецентралізованих ресортів учорашнього зцентралізованого апарату, не мають фахівців ні в централі, а тим паче на місцях; навіть електрівні, водопроводи, телефони і телеграф, летовища і залізниці — обслуговуються здебільша чужинцями. Коли почалися вбивства і грабунки чужинців, пішла панічна втеча чужинців, внаслідок чого спаралізовано життя. Постало мариво голоду. Автохтонне військо і поліція, замість стати опорою ладу, перші піднесли стяг бунту й анархії, не розуміючи, що таке дисципліна. Ватажки різних племен і керівники автономних провінцій заходилися зводити персональні порахунки, і зараз же у першому тижні почався відосередковий рух. Прем'єр складає заяви, що їх зараз же дискредитує парлямент, а між прем'єром і президентом триває стара ворожнеча. Очевидно, що в цій ситуації Об'єднані Нації мусять перейняти функції не тільки місцевого війська і поліції, але й учителя в усіх ділянках державної адміністрації.

В інтересі уярмлених Совєтами народів лежить чимскорше державне визволення всіх колоніяльних народів. Але західні країни, які допомагають їх усамостійненню, мусять дбати, щоб ці нові держави не ставали теренами для ширення комуністичної зарази і не перетворювалися в агентури Москви.

Об'єднані Нації змобілізували під своїм стягом міжнародне військо для охорони внутрішньої безпеки країни, життя і майна білих і чорних громадян. Воно мало протидіяти анархії, розбоям і громадянській війні. Але Конго вимагає від Об'єднаних Націй, щоб вони перейняли журбу і за хліб насущний конголійців, і за їх здоров'я, за запаси газоліни та предмети першої потреби. Та ще й при наявності уряду, який виявив свою нездібність відразу на порозі своїх завдань.

Республіканська конвенція

Після конвенції Демократичної партії в Лос Анджелесі, що відбувалася в днях ві 11-го до 15-го липня, почалося, цим разом у Шикаґо „друге з черги політичне „найвеличніше видовище на землі" — передвиборча конвенція Республіканської партії. Програма Республіканської конвенції, як одна крапля води до другої, подібна до тієї, що її мала Демократична конвенція: передвиборча програма і вибір кандидатів на два найвищі пости в Республіці — президента і його заступника, як і загальний плян виборчої стратегії, щоб здобути для свого ставленця Білий Дім на наступні чотири роки.

Республіканська і Демократична конвенції дуже схожі також і особами кандидатів та зв'язаними з цим виборчими калькуляціями. Правда, республіканці своїх кандидатів ще не вибрали, але передбачається, що Ніксон буде обраний в першому ж голосуванні, як був обраний Кеннеді, а довкола особи кандидата на віце-президента ідуть такі самі зусилля, як то було під час Демократичної конвенції. Треба тільки виждати, і, якщо Рокефеллер змінить свою думку й погодиться кандидувати на віце-президента, тоді між обидвома конвенціями можна буде поставити знак рівняння.

Під цим кутом можна вже тепер оцінювати й вигляди на вислід листопадових виборів. Правда, республіканці мають ту перевагу, що вони є тепер у Білому Домі, але демократи, натомість, мають перевагу в Конгресі, в стейтових і міських урядах. Отже, обидві партії і їхні кандидати мають приблизно однакові вигляди, що їх у відповідній мірі може змінити перебіг передвиборчої кампанії, а до деякої міри й загальний розвиток ситуації в світі.

Наша політична репрезентація, Український Конгресовий Комітет добре виконав свій обов'язок, подбавши, щоб на одній і на другій конвенції його представники висловили свою опінію і зголосили свої пропозиції до програмових плятформ. В обидвох випадках їхні свідчення стосувалися головно до закордонної політики, себто активної американської моральної і політичної допомоги визвольним змаганням українського та інших поневолених Москвою народів. У внутрішньо - політичних справах наші представники на обидвох конвенціях висловлювали свої пропозиції головно щодо дальшого поліпшення іміграційного і натуралізаційного законодавства та громадянських прав.

Республіканська конвенція в повному розпалі. До демократичної плятформи ми вже висловили свої застереження, і також годі сподіватися чогось надзвичайного від республіканської програми. Але американська політика на конвенціях не закінчується. На них вона, власне, тільки починається, і тому наші зусилля, щоб до програм обидвох партій включені були такі постанови, які в нашому найкращому переконанні є для добра Америки і всього вільного світу, не повинні закінчуватись на цих конвенціях. Виборча кампанія, яка почнеться після конвенцій, дасть нам на це багато нагод, аби ми тільки могли і вміли їх як слід використати.

„БУРСАЦЬКІ ЗВИЧАЇ" В СОВЄТСЬКІЙ ШКОЛІ

Про умови життя на цілинних землях і новобудовах у Казахстані, десь там в Кустанайській чи Актюбінській області, де українська молодь мусить платити своїм здоров'ям і навіть життям за скріплення могутности Москви — написано в нашій пресі вже чимало. Був у „Свободі" вже й репортаж живого свідка, що опинився тепер на Заході — про тих совєтських „остарбайтерів", які животіють в Середній Азії на рівні людей кам'яної доби.

Виконавці хрущовської семирічки, які мобілізують для роботи на цілині молодь України і Білоруси, воліють вивозити тепер цілі родини, з дідами й бабусями, щоб на місці закріпити всі ті родини, як довічних „цілинників".

Невдачі останніх років — неврожаї або величезні втрати збіжжя внаслідок недостачі сільсько-господарських машин і фахових робітників — змушують большевиків раз-у-раз переробляти пляни „освоєння" цілинних земель, перекидати людей з місця на місце. Все це, звичайно, не дає їм можливости сяк-так влаштуватися, створити собі бодай примітивний добробут. Нестабільність становища найдошкульніше позначається на дітях шкільного віку, вивезених з України разом з батьками.

У московських „Ізвєстіях" з 13-го липня ц. р. появилася стаття спеціяльного кореспондента, який відвідав в Актюбінській області робітниче селище Алгу, щоб сконтролювати діяльність місцевої ремісничої школи. Власне, причиною приїзду цього кореспондента до Алги був лист старенькиx пенсіонерів Андрія і Ганни Пиндюків, які написали до редакції про те, що в школі над їхнім внуком Володею учинено кривавий самосуд. З цього листа виходило, що на той самосуд шкільна адміністрація зовсім не звернула уваги, і що через тиждень після того Володю Пиндюка молоді хулігани до непритомности побили сонного в ліжку. Столичні „Ізвєстія", як відомо, реагують лише на типові явища. Очевидно, ситуація в закинених на край світу школах витворилась така, що замовчувати її вже годі.

„... І от я сиджу в тій самій спальні, — пише московський кореспондент, — в тісній і брудній кімнаті з великою чорною піччю, де відбувся хлоп'ячий самосуд. Пожмакані, брудні постелі, хто-зна коли прана білизна, обшмарганий, голий стіл — і жадної книжки, жадного папірця ..."

Як виходить з допису, надрукованого в „Ізвєстіях", учительський склад цієї школи — це якесь несамовите збіговище бездушних еґоїстів, жорстоких лицемірів, брехунів і п'яниць. Все, що хочете — тільки не педагогів. Значний відсоток школярів ніколи не зазнав домашнього затишку, виріс без батьків (!?). Шкільна адміністрація, як дідько ладану, боїться „стороннього ока", яке могло б заглянути поза розмальовані декорації, туди, де виховуються майбутні „будівники комунізму".

Секретар партійної організації при зустрічі з кореспондентом заявив, не моргнувши оком: „Хочете познайомитися з життям нашого шкільного колективу? Можу вас запевнити: дисципліна добра. Працюють гуртки. Ніяких непорозумінь чи бійок між дітьми не було!" Потім він перечислив позапрограмові лекції, які в останньому часі відчитано учням: „Про шкідливість алькоголю", „Побут — не приватна справа" і ін. Не вспів кореспондент поговорити з одним вихованцем, як слідом ішов уже другий, третій — і розповідав цілковито протилежне тому, що говорив попередній. Висланець з Москви, в пануючому тепер у совєтській пресі підсолоджено - моралізуючім тоні, заявляє: „У кого ж дітям вчитися щирости, правдомовности, взаємного довір'я? ..."

За три дні перебування в школі він переконався, що її керівники мають всі підстави боятися стороннього ока.

В управлінні міліції московському гостеві показали грубу течку протоколів: „Учні ремісничої школи Б. і Н. зчинили на вулиці бійку з робітниками радгоспу, до якої вмішалася група учнів"... „Учні Непра і Яценко жорстоко побили громадян Клейманова і Бачка ..." „Учні вчинили дебош у кінотеатрі".

У коридорі на таблиці кореспондент побачив наказ, підписаний заступником директора школи. „Читаєш, — пише він, — цей абсолютно безграмотний, антипедагогічний твір і дивом дивуєшся. Роздумуючи над цим справді унікальним наказом, я підвів очі вгору і прямо перед собою побачив великими літерами виписану цитату з книжки славного педагога Макаренка: „Добре в людині завжди приходиться проєктувати, і вчитель це мусить робити. Він мусить підходити до людини з оптимістичною гіпотезою, нехай навіть і з деяким риском помилитися".

Оцією цитатою, як параваном, закрилися в школі люди, які не мають ніякого поняття про виховні засади. Що більше, заступник директора — викритий на суді шахрай. Людина з університетським дипломом, він фальшував грошові справоздання і систематично обкрадав учнів. 11,000 рублів, зароблених дітьми (кореспондент замовчує, на якій саме роботі визискувано школярів), поклав він у свою кишеню. Навіть після того, як його злочини викрито, він все ще адміністрував школою і читав лекції у заплюваних недокурками клясах.

Усі в місті знають, — пише московський кореспондент, — про голосні пиятики, влаштовувані учительським персоналом. В нетверезому стані появляються вони на лекціях, лають учнів найпаскуднішими словами. З вини одного із учителів всі його колеґи не одержали в січні газет і журналів: гроші, зібрані на передплату, він пропив. Аж тоді кореспондент зрозумів, чому саме з лекції про шкідливість алькоголю почали керівники розповідь про виховну роботу.

Допис про ремісничу школу в робітничому селищі Алзі закінчується закликом: „Треба організувати всередині самого шкільного колективу боротьбу проти брутальности ,зловживань, проти бурсацьких звичаїв, які культивується серед учнів!"

У вільному світі комуністична пропаганда, критикуючи західню шкільну систему, галасує про найвищий рівень, якого осягнуло совєтське шкільництво. В Африку і Азію, в країни Південної Америки несуть большевики свою „найвищу в світі культуру". Тим часом у совєтських школах панують звіряча брутальність — криваві самосуди, шахрайство, злочинність вихованців і „бурсацькі звичаї". Але як же вище супроти описаної в „Ізвєстіях" ремісничої школи стояли на Україні бурса і бурсаки з їхніми звичаями двісті років тому!

В. С-ко

Олег Лисяк

РАЗ ПРО ПОЛІТИКУ

З засади уникаю втручатися в політичні справи, зокрема в „Свободі", яка має своїх „спеців" у цій ділянці, але цим разом мене таки спокусило, хоч політик з мене нікудишній і з політичної діяльности не виніс я досі ніяких трофеїв, крім компліментів як „політичний баран" і „загумінковий ватріот". Але як тут не торкнутися цієї теми, коли вся Америка живе лише конвенціями обох політичних партій?

Щойно скінчилася конвенція демократів, а тепер вже маємо подібну конвенцію республіканців Знову не буде на що подивитися на телевізії впродовж цілого тижня — лише конвенція та конвенція. Усе щастя в тому, що Шикаґо ближче до нас, ніж Лос Анджелес, і тому телепередачі не триватимуть аж до третьої години ранку. Знову політики говоритимуть про те, як то у нас добре буде, коли вони будуть при владі, а не їхні противники.

Замість Кеннеді, Саймінґтона і Джансона, матимемо тепер Ніксона, Рокефеллера і всіх інших республіканців. Я, щоправда, маю вже свою партію (лише нікому не кажу, бо й пощо?), але, якби йшло про те, чи це має бути Ніксон чи Рокефеллер — то для прихильника республіканців справа була б доволі важка. Зокрема, коли цей прихильник є українцем чи, радше, американцем українського походження. Правда, Ніксон повинен мати у нас велику перевагу, бо ж це він сфотографувався з Володимиром („Фокою") Старосольським, і фотографія та була вміщена у „Свободі" пару місяців тому. Але Рокефеллер також має заслуги перед українцями. Це ж він виступив на нашій маніфестації пару років тому в Ню Йорку і сказав навіть кілька слів по-українськи. Не пам'ятаю лише чи сказав він „добрий вечір" чи може „хай живе". Та це особливого значення не має, що він сказав. Головне, що навчився і сказав, значить — не цурається.

Прихильники республіканців твердять, що демократи в Лос Анджелесі не змогли втримати порядку на конвенційній залі, хоч у тій залі було лише 15,000 людей". Як же вони зможуть втримати порядок між 180 мільйонами американців?" — питають іронічно противники демократів, згадуючи бурю, яка вибухла, коли на залі з'явився Стівенсон. А щодо цієї бурі в користь Стівенсона, то також нічого дивного: звісно, що цією бурею заправляла пані Рузвелтова, а це жінка, яка й не таку бурю вміла б викликати. На одному політичному зібранні я мав нагоду її слухати, і подивляв, як уміє вона своїм спокійним словом панувати над сотками людей. Але все таки Стівенсон програв і, як кажуть знавці справ, програв „як пристало на мужчину". Зрештою, він має у програванні добру практику.

Виграв Кеннеді, не зважаючи на всі акції, названі „стап Кеннеді". Але не лише він мав побороювати акції, що йшли під гаслом „стап". Подібна історія із „стапами" трапилася в місті Мемфіс, у стейті Теннесі, де місцевий шериф, М. Гіндс, старавшись за поновний вибір на це становище, заявив, що якісь мудрагелі використовують в кампанії проти нього навіть поставлені міською поліцією на перехрестях вулиць „стап-сайни". На кожній таблиці з написом „стап" красувалося, крім цього слова, прізвище „Гіндс". Разом: „Стап Гіндс!". Це був клопіт: кожний „стап-сайн" як політичний противник.

У нашій політиці маємо клопіт з американською пресою. Зокрема, у Филаделфії. Коли, не дай Боже, трапиться щось прикрого для українців — тоді слово „юкрейнієнс" друкується грубим шрифтом; коли ж українці заанґажовані в чомусь позитивному — тоді ніби так, не хотячи, з „юкренієнс" робиться „ґанґерієнс". Наприклад, филаделфійський „Інквайрер", одна з найбільших газет Америки, редактором якої є містер Анненберґ, вмістив знімку двох українських дівчат у народних строях з нагоди Тижня Поневолених Націй. Хоч дівчата були в українських строях, газета подала, що це строї український і мадярський. Потім на телефонічні інтервенції пояснювали: „Це ж таке подібне — юкрейнієнс і ґанґерієнс".

Ще „краще" пописалась ця сама газета, в редакційному коментарі про згаданий Тиждень Поневолених Націй. Там стояло чорним по білому: „Дух Будапешту ще живий, і то не лише на Мадярщині, але й у багатьох інших країнах, включаючи Альбанію, Болгарію, Естонію, Чехо-Словаччину, Латвію, Польщу і Румунію — які були колись вільні". А про трохи більшу від Альбанії — Україну, яка теж була колись вільна і в якій дух волі ніколи не загибав — ані слова. Не зважаючи на те, що українці доклали, мабуть, найбільше зусиль для відзначення Тижня Поневолених Націй у „Місті Братньої Любови" — Филаделфії.

„Ми віримо — закінчається редакційний коментар „Інквайрера", — що цього тижня мільйони американців молитимуться за поневолені народи, за довготерплячих чоловіків, жінок і дітей тих країн".

Хай моляться — добре й це. Але, мабуть, самих молитов не вистачить, бо, як каже Святе Письмо, „віра без діл мертва єсть". Треба братися до роботи тепер — коли вже дійшло до поневолення колись вільних народів — бо ті, що народи поневолили, поволі пробираються вже до Кеп Канаверелу, а, як відомо, від Куби до Флориди лише кількадесят миль!

НА ТЕМИ ДНЯ

ВІДРОДЖЕНА СТАРОВИНА

У вівторок, 19-го липня, з міста Сент Джозеф, Мізурі і з міста Сакраменто в Каліфорнії вирушили старовинні вози „Поні Експрес" з поштою й подорожніми на відзначення століття від часу заснування знаменитої поштової сполуки в Америці. То була поштово - подорожна служба, яка зв'язувала „старі стейти" з Далеким Заходом.

Американська пошта видала пропам'ятні марки та спеціяльні коверти, які занотують для філателістів цю знаменну дату.

Збудовані за давніми зразками, два вози „Поні Експрес" почали рівночасно свою подорож на 1,900 миль, спиняючись лише для зміни коней та візників. Приблизно тисяча візників чекає по дорозі на ці вози. Їзда триватиме день і ніч через Каліфорнію, Неваду, Юта, Вайомінґ, Небраску, Кензас і кінчиться в Сент Джозефі, Мізурі.

З нагоди цього ювілею влаштовується різні імпрези та паради. Організатори відновленого „експресу", за дозволом поштової адміністрації, можуть прийняти тисячу листів по ціні сто долярів за кожний, які будуть доставлені на вказані адреси. Гроші за доставу цих листів підуть на будову пропам'ятних таблиць та інші справи, пов'язані з цим ювілеєм. Ніхто не може вислати більше, як два листи.

Журнал „Америкен Філателіст", орган найбільшої в світі філателістичної асоціяції, присвятив немало статтей історії поштової служби в ЗДА, що своєю акуратною доставою та швидкістю перевищувала знамениту европейську службу „Турн і Таксіс", яка покривала середню і західню Европу перед введенням реґулярної державної пошти.

З глибокої старовини відома пошта зорганізована армією монголів, яка доставляла листи з „фронту" до Каракораму із надзвичайною швидкістю.

Ця кореспонденція пишеться в дорозі на Захід. Розпис подорожі, на жаль, не дозволяє побачити на власні очі старовинні вози „Поні Експрес".

І. Світ

У КАЗАХСТАНІ — „ЧОРНІ БУРІ"

Ми часто згадуємо про Казахстан, адже там волею-неволею перебувають десятки тисяч українців. Без школи з рідною мовою викладання, без рідного оточення, часто навіть без книжки та газети з Української ССР. Також з економічного боку наші земляки перебувають там у великій біді. Кінця-краю „труднощам" не видко, бо „цілинні землі" лише в хрущовських плянах приносять великі врожаї. Їх часто засипає курявою й пісками ,що знищують працю людських рук, в тому числі й рук української людини.

Часопис „Казахстанська Правда" з 11-го червня не приховує, що „головка" капусти коштувала в Алма-Аті 15 рублів, полуниці 25-30 руб. за кілограм. В спеціялізованих крамницях по 3 - 4 місяці не продають картоплі, цибулі, моркви, буряків ...

А тим часом „чорні бурі" зриваються на недавно розораних землях. В останньому числі московського журналу „Новий Мир" Л. Ласкавий надрукував нарис „Земля і вітер". Цитуємо уривок з опису очевидця:

„...Там, де позавчора тішили око дружні сходи ярої пшениці, обіцяючи невиданий урожай, тепер простягається пустеля. На великих ділянках родючий шар ґрунту знесло... ,Нещастя „Перспективного" радгоспу було ще більше. Гураган знищив на великій площі найкращу яру пшеницю. З головним агрономом ми їздили в поле, щоб вирішити, чи можна пересіяти пшеницю на кількох ділянках? Куди там! Сходи здеформувались, родючий ґрунт знесло, і місцями постали горби і надми мертвого сипучого піску, над якими звивається курява ..."

В таких обставинах мусять жити й працювати наші брати в Казахстані — фактично нові засланці совєтської влади.

Л.

Вступайте в члени УНСоюзу!

Д-р Філ. Микола Аркас

НАШ СТЕП

(З довгої низки спогадів)

(3)

Або коли піші дружини ставали до бою, як казали в давнині, „ісполщались на рать".

...Червоними щитами княжії дружини
Широкії поля загородили...

І брязкіт розлягався до неба, галас битви лунав степами, стугоніла земля, просякала кров'ю, хиже галиччя злітaлось на жирування, а Слава орлиним летом кружляла над степом, приникала до вбитих, як рідна ненька, голубила їх, заглядала у мертві очі й на скрижалі свої незнищимі вписувала їх пам'ять. Степи, степи, зеленобарвистий цвинтар тисячоліть! Як нива житами, засіяні ви безвісними могилами, як перстъ дощем, политі ви кров'ю ...

Тихий шурхіт іде ланами, без вітру нагинається трава; то Слава ходить по ваших обшарах між мільйонами могил і співає вічну пам'ять давноминулим подіям, — стугонить у відповідь земля ...

Что ми шумить?
Что ми звенить?
Далеча рано предъ зорями?..
(„Слово").

Прислухалися степи й до розпачу покинутих, сходячих кров'ю, що гинули повільною тяжкою смертю від згаги й холоду, від палючої спеки чи від стужі снігових буранів.

А скільки нещасливців, що заблудилися в бездоріжжі степів, без сліду щезло в зеленій пустелі, і тільки вітер буйний та спроквола плинучі хмари знали про їхню долю.

...Тоді сиві зозулі налітали,
У головах сідали
І так, як рідні сестри,
кукували;
Тоді орли сизоперці
налітали,
На кучері наступали,
З лоба очі висмикали;
Тоді ще й дрібна птиця
налітала,
Коло жовтої кости тіло
оббирала;
І вовки-сіроманці набігали,
Кості по байраках, по мелюсах рознošали,
Під зеленим явором ховали:
Тож вони козацький похорон
справляли...
(З старовинної думи про втечу трьох братів з Озова.)

В українській народній поезії, в її епіці й ліриці, майже в кожній думі й у багатьох старих піснях, в оповіданнях і переказах це „Дике поле., шумить безмежжям тирси, віє вільними пахучими вітрами, леліє далиною, горбиться сумними могилами.

У полі могила з вітром
говорила:
Повій, вітре буйнесенький,
Щоб я не чорніла;
Щоб я не чорніла, щоб я не
марніла,
Щоб по мені трава росла
Та ще й зеленіла.
А вітер не віє
І сонце не гріє,
Тільки в степу широкому
Могила чорніє...

Жорстокий і зрадливий був степ, невмолимий своєю байдужістю, вічним супокоєм й тишею; на страждання, на муки людини він не зважав, бо поглинув мільйони життів, спопелив жаром сонця загублені в квітучій пустелі трупи, обмив обглодані звірем кості дощем і поховав під зеленим килимом тирси.

...От менший брат на Савур-
могилу лягає,
Головку схиляє...
...І вовки-сіроманці набігали.
І орли-сизоперці налітали,
В головках сідали,
Хотіли заздалегідь живота
темний похорон одправляти.

Менший брат теє зачуває,
Словами промовляє:
Вовки-сіроманці, орли
сизоперці,
Гості мої милі!
Хоч мало-мало пождіте,
Поки козацька душа з тілом
розлучиться;
Тоді будете мені з лоба чорні очі висмикати,
Біле тіло коло жовтої кости
оббирати,
Попід зеленим явором
ховати
І комишами вкривати. —
Мало-немного спочивав:
От руками не візьме,
Ногами не піде
І ясно очима на небо не
зглянє;
На небо взирає,
Тяжко зідхає,
Батькову-татчину молитву
споминає
І Богу душу оддає...
(З тієї ж думи.)

...Під явором зелененьким
Лежав козак молоденький;
Його тіло почорніло,
А од вітру пострупіло;
Над ним коник зажурився
По коліна в землю вбився...
...Ой цить, мати, не журися:
Вже ж бо твій син оженився,
Він взяв собі за жіночку
Зеленую долиночку
Та крутую могилочку...
(З старовинної пісні: „Ой три літа, три неділі".)

Любив, одначе, український народ вільне безбережжя степу, його зелену широчінь, що зливалася в далині з блакитним небосхилом, зрісся душею й тілом з ваблівим простором, в якому з'являлись марива незнаної далечі. На протязі довгих, довгих століть рятував степ той наш народ від переслідувань і неволі, від гніту й знущання Польщі й Москви, що наполегливо, з жорстокою послідовністю уярмляли нашу батьківщину. Але той же степ був так само й вічною загрозою нашому многострадальному люду; зграї хижих татар нишпорили по ньому, ховаючись у високій траві та яругах, нападали на проїжджих, на села й міста, убивали старих і немовляток, гнали ясирем молодь, нищачи все вогнем і мечем, потішаючись грабунком. І плакала тоді Україна кривавими сльозами, і погребним передзвоном лунав її плач по землі.

Зажурилась Україна, що ніде
прожити, —
Гей, витоптала орда кіньми
маленькії діти,
Що маленькі витоптала,
старих порубала,
Середущих постягала, у
полон загнала...
(Древня пісня.)

Татари, ці ушкалі степу, чудесно в нім орієнтувалися й, з гадючою непомітністю, вміли підкрастися до своєї жертви, заскочити її. Зустріч з ними загрожувала неминучою погибою; нова безхрестна могила виростала в степу.

...Понад сагою Дніпровою
Молодий козак обід обідає,
Не думає й не гадає,
Що на нього молодого
Біда настигає...
...То не верби лугові
зашуміли,
Як безбожнії ушкалі
налетіли,
Хведора Безрідного,
Отамана курінного,
Постріляли, порубали...
(З старої думи „Понад сагою Дніпровою".)

Треба було завжди пильнувати, бути на сторожі; за недбалість та необережність розплачувалися жорстоко.

ПАМ'ЯТІ ПРОФ. МИКОЛИ ВІКУЛА

Скільки їх, тих наших могил, розкидано по Україні, і по цілому світі! Скільки Покійників, там, на Україні, і немає права їх згадати й пом'янути! А скільки й тут, у вільному світі, по далеких країнах наших могил!

Нещодавно українська преса згадувала про книжку, що вийшла з друку тут у ЗДА. Це збірник про працю Подєбрадської Української Господарської Академії. Книжка цінна під різними оглядами, а особливо тим, що вона зібрала воєдино дані про тих професорів і студентів, що у 20-30 рр. учили та училися, а потім розійшлися по цілому світі, а згодом відійшли у вічність.

Цікаво: ще наприкінці 30-тих років було в Академії майже 80 осіб професорського персоналу, але тепер залишилося в живих ще п'ятьшість осіб. Нікого з колишніх ректорів Подєбрадської Академії уже нема в живих: перший ректор Академії Іван Шовгенів, — батько поетеси Олени Теліги помер у Польщі, другий ректор — Борис Іваницький у Дітройті, і третій ректор — Сергій Тимошенко, лицар 2-гого Зимового Походу, — спочиває в далекій Каліфорнії.

А скільки колишніх деканів, професорів, доцентів, лекторів та й бувших студентів! Бо студентами були переважно вояки Української Армії, з надірваним походами й таборами здоров'ям. Розійшлися ці студенти, абсольвенти подєбрадці по 16 різних країнах, як інженери різних фахів — і нема, здається, країни, де б не було могили тих наших бувших вояків Української Армії! Колись, у вільній Україні, настане можливість пом'янути кожного з Подєбрадців, що вчилися або навчали в тій нашій національній школі.

Мені хочеться згадати одного з професорів, смерть якого особливо вразила всіх, а саме професора Миколу Вікула. Помер бо професор Вікул у цвіті літ, мавши лише 47 років, у 1935 році серед недокінченої великої праці, як видатний і талановитий учений хемік. У цьому році минає власне 25 літ від часу цієї невіджалуваної смерти, коли відійшов професор, залишаючи дружину і доньку.

Микола Павлович Вікул народився в 1888 році і походив з відомої на Поділлі священичої родини Вікулів. Скінчив у Кам'янці Подільському Духовну семінарію, а опісля Варшавський університет, на природничому факультеті. Як хемік почав працювати в Кам'янецькому Державному університеті на посаді старшого асистента при катедрі неорганічної хемії, а під час організації Подєбрадської Академії був запрошений до Академії на посаду доцента неорганічної хемії. Там він розгорнув педагогічну і наукову працю, виявивши великі здібності як лектор. Його виклади були такі цікаві, що на них залюбки ходили й студенти інших факультетів. В 1928 році Вікул одноголосно наименований професором.

Поруч з Академією, проф. М. Вікул в 1929 році почав працювати також в Карловому університеті в Празі в лябораторії неорганічної хемії, у відділі чеського професора Кржепелки, де протягом шости років працював над темою кобальтінітріни. На початку лютого 1935 року ця важлива праця була закінчена, і вона мала дати авторові науковий титул і аванс, треба було лише написати остаточний висновок, як проф. Вікул несподівано захорів на гострий припадок сліпої кишки і на четвертий день після операції помер! Так залишилася невикінченою і невикористаною праця, що забрала шість років життя!

Покійний написав підручник неорганічної хемії, а також розвідки, що були друковані в українських, чеських та німецьких журналах. Крім того залишив праці в рукописах. Але на жаль вони загинули в 1945 році, коли родина покійного примушена була нагло покинути Прагу. Сумна доля культурних надбань, не тільки українських, що попали під колеса другої світової війни.

А все ж нема у світі змагань, енергії та праці, що пропали безслідно: ще є розкидані по світі учні проф. Миколи Вікула, що використовують чи продовжують у житті його науку, а в день чвертьстоліття його смерти згадують його „не злим тихим словом".

Віктор Приходько

ЗДА викинули совєтського дипломата

Вашингтон. — Представник державного департаменту Ричард Г. Дейвіс поінформував шарже д'афер совєтської амбасади Міхаїла Н. Смірновського, що третій секретар совєтської амбасади Пйотр Єжов мусить залишити ЗДА тому, що він займався шпигунством. Єжов купував фота важливих під стратегічним оглядом пунктів, замовляючи ті знімки в американського громадянина і платив за них по більше як $1,000. Ці знімки були роблені з повітря, і Єжов обіцяв американцеві купити окремий літак, щоб він міг працювати для совєтського шпигунства. Єжов — це вже 12-ий совєтський дипломат, якого ЗДА викинули за шпигунство в останньому десятиріччю. Американські аґенти слідкували за шпигунською працею Єжова вже від кількох місяців.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Парафія в Ст. Пол справляла своє новоселля

26 червня Українська Православна Парафія святих Володимира і Ольги в Ст. Пол святкувала своє новоселля в новонабутому церковному будинкові на розі Вікторії і Портлянд.

Після св. Літургії і Соборного Молебну православного духовенства Твін-Ситі численні гості мали нагоду наочно переконатися в силі єдности малої української православної Громади, яка спромоглася своє десятиліття відмітити таким небуденним чином. Новонабута велика триповерхова церковна будова містить в собі не лише церкву (750 місць), каплицю й клясні кімнати для школи, але й простору авдиторію зі сценою, дві виставові залі, дві кухні, буфет і цілий ряд приміщень для потреб причету, парафіяльної управи, самодіяльних гуртків і інш.

Ціла будова має вигляд античного храму, ніби перенесеного зі сонячної Геллади в далеку Міннесоту, в дільницю, де скупчилися церкви, коледжі й культурні інституції міста Ст. Пол.

Може тому, що ця будова-церква подібна, як хтось висловився, на „парлямент" і може тому, що вона стоїть в дільниці, де церкви репрезентують багатоликість американської спільноти — може саме тому Православна Громада Ст. Пол зуміла набути цю будову, здеклярувавши за пів години пожертв на тричверті її ціни. Проголосувавши справу купівлі мастку „глибиною своїх кишень" — Громада зуміла додатково виділити зі себе жертвенний творчий актив: за кілька тижнів групи парафіяльних майстрів, змагаючися зі запопадливістю свого Сестрицтва, встигли виконати величезну роботу, яка викликає щирий подив у бувших парафіян-методистів й у сусідів церкви.

Будова, яка два роки стояла без ужитку, тепер по береги виповнена новим життям: в церкві відбуваються Богослужби, а в приміщеннях навколо неї виставки. В одній залі — образотворча, групи українських мистців Твінситі, а в другій — ужиткового народного мистецтва; в авдиторії вже відбуваються співанки репрезентаційного Хору „Дніпро", а в клясах — мистецька виставка парафіяльної молоді.

Так само кухня і буфет під зарядом Сестрицтва і Господарчої Ради здобули признання від багатонаціональної навали ласунів. То не диво, що настрій і у гостей і у членів громади був піднесений, і що настоятель парафії о. протоєрей В. Уменець — був втіленням здорового оптимізму своїх парафіян.

М. М-ич

Міжнародна Футбольна Ліґа: Байґу (Бразилія)—Норшопінґ (Швеція) 0:0

Ню Йорк 20. липня. — Дуже працьовиті та амбітні шведи заграли свої найкращі змагання та зробили несподіванку спочатку досить самопевним бразилійцям, яким ще в першій півгрі здавалося, що вони, скорше чи пізніше, легко розправляться з противником. Після майже рівнорядної першої половини без висліду, прийшла більше нервова друга півгра, яка проходила із досить змінним щастям. Оборонні лінії шведів, підсилювані звичайно одним, а часом і двома напасниками, дослівно не допустили бразилійських стрільців до відслоненого стрілу по воротах, без бльоків чи других перешкод. Кульмінаційним моментом гри був карний мет до Норшопінґу, що його притомно зловив воротар Хрістенсон. Це карне на три хвилини перед кінцем змагань було б перерішило змагання, в яких шведи дали зі себе все і виявили себе грізним суперником, який може ще зробити несподіванку і югославам в їхній зустрічі в наступну середу.

Червона Зоря (Югославія) — Спортінґ Клюб (Портуґалія) 3:0

Другі змагання цього дня на Польо Гравндс почалися новою сензацією. Югославам, які вже грали треті змагання в М. Ф. Лізі, досі ще ні разу не відіграно їхнього національного гимну „Гей Сльоване„. Цим разом, через якесь непорозуміння, з голосників понеслася музика інтернаціоналу, що його прийняла частина 12,338 маси глядачів окликами обурення та свистами. Змагуни Червоної Зорі цим разом вже стояли на струнко, та не протестували. Виходило б, що їм таки ближчий інтернаціонал, як їхній бувший королівський гимн, проти якого югослави демонстрували на попередніх змаганнях. Так здавалося глядачам та представникам преси. Коли ж ми відвідали керівника команди Червоної Зорі д-р Обрадовича та засипали його питаннями в цій справі, він вийшов з цієї складної ситуації оборонною рукою. Він заявив, що відіграний інтернаціонал не є абсолютно їхнім гимном, та що вони вимагають, щоб перед їх змаганнями грали їхній гимн „Гей Сльоване". Пластинку з цим гимном на одній стороні передав він проводові М. Ф. Ліги перед змаганнями. На запитання, що було на другій стороні пластинки, він не відповів. Д-р Обрадович попереджував, що його команда відмовиться грати змагання, коли наступний раз не відіграють перед ними їхнього гимну. На питання, чому змагуни його клюбу не протестували на грищі проти іншої музики замість їхнього гимну цим разом, як це було на попередніх змаганнях, він подав оправдання, що його клюб здисциплінований і не хотів своєю поведінкою викликувати невдоволення публіки, як це мало місце попереднього разу. Президент Ліги Вілліям Кокс дав лише коротке вияснення, що вони відіграли таку музику, якої собі даний клюб бажає. Заходить підозріння, що інтернаціонал відіграно через похибку, тому що він мабуть був на другій сторінці одержаної від югославів пластинки.

Червона Зоря скріплена чотирьома репрезентантами Югославії (Дуркович, Зебец, Секулярач, Костич) мала значну перевагу над портуґальцями. Ворота для югославів здобув Костич у 16 хвилині та Мілосевич (19 років) у 18 хвилині першої півгри. В другій половині на 64-ій хвилині Веселінович підвищив вислід до 3 :0 вибиваючись цим самим на перше місце в змаганнях за найкращого стрільця воріт Ліги. Спортінґ Клюб завів у дефензиві, а головно запасний воротар не вив'язався зі свого завдання.

В розмові зі змагунами Червоної Зорі довідався я, як гірко було їм програти фінал за Чашу Европи зі „старшим братом„ — СССР, збірна якого здобула вирівнання 1 : 1 в другій півгрі, після ведення Югославії, та здобула переможні ворота щойно в догривці на 113 хвилині гри. Червоній Зорі остали ще дві гри: проти небезпечних амбітних шведів та суперника на першуна Банґу, змагання з яким відбудуться в суботу 30 липня.

(в. с.)

Інж. П. Грицак здобув ступінь доктора філософії

Інж. Петро Грицак

Із закінченням шкільного року українська преса приносить нам щораз то нові прізвища молодих людей, які, або закінчили зі спеціяльними відзначеннями середні школи, або вибилися своїми здібностями на університеті та досягли високих академічних ступнів.

І так цього року українське громадянство стейту Міннесота може похвалитися небуденним осягом. Інж. Петро Грицак одержав ступінь доктора філософії на Міннесотському університеті.

Петро Грицак народився 8-го липня 1923 року в Перемишлі як син д-ра Евгена Грицака та Людмили з дому Добжанської. Ходив до школи в Перемишлі і в Ярославі. До вибуху війни брав участь у виховних таборах організованих Комісією виховних осель та мандрівок молоді, які були прямим продовженням забороненого польськими властями у 1930-му році Пласту.

В 1941-му році почав студії господарських наук на Віденському університеті, а закінчив їх у 1945-му році в Тюбінґені як дипломовий господарник. На тому не закінчив студій, продовжував їх в тому самому напрямі, а також студіював право. Коли ж однак еміграція за океан стала можливою для наших людей, він рішив здобути собі якийсь технічний фах і записався на математично - фізичний факультет на університеті в Тюбінґені.

По переїзді до ЗДА у жовтні 1949-го року працював два роки фізично, а відтак почав студії у машинно - будівельному відділі на Університеті в Міннесоті.

Попередня солідна підготовка із української гімназії та студії в Німеччині вможливили йому закінчити студії по трьох роках, у 1954-му році із високим відзначенням. У тому ж році почав він працювати на університеті як асистент та продовжував свої студії. Рік пізніше дістав ступінь маґістра а на університеті авансував до ранґи інструктора. Продовжував спеціялізацію в ділянці пристосованої термодинаміки та передачі тепла й математики, при чому викладав на курсах з ділянки холодження та кондиціонування повітря.

Від 1957-го року працював над дисертацією на тему промерзання землі холодільниками у проф. Ричарда С. Джорджана. Після принняття дисертації комісією та зложення відповідного іспиту, інж. Петро Грицак одержав 11-го червня 1960-го року ступінь доктора філософії.

Як і в Німеччині, так і в Америці, п. Грицак брав активну участь в українському зорганізованому студентському житті, виступаючи час-до-часу перед чужинцями з докладами, в яких старався познайомити їх з різними українськими проблемами. Був вибраний до почесних організацій „Пі-Тау-Сіґма" та „Тау-БетаПі".

П. Грицак є діяльним членом ОДВУ та належить до Управи Відділу УККА, як також є членом 345-го Відділу УНСоюзу.

А. Б.

Вступайте в члени УНСоюзу!

ФОНД НАГЛОЇ ПОТРЕБИ

У „Трибуні УНСоюзу", що появилася з датою вівтірка, 7-го червня, був уперше проголошений заклик Головного Уряду УНСоюзу в справі створення при УНСоюзі Фонду Наглої Потреби, що має на меті заздалегідь придбати можливо найбільшу суму „на ратунок життя і волі українців на випадок всенаціональної загрози чи тривоги". Уже в перших днях після проголошення цієї акції, до Головної Канцелярії УНСоюзу та до Редакції „Свободи" почали напливати не тільки голоси ентузіястичної апробати і піддержки цього почину, але й добровільні звороти дивідендових чеків, з яких цей фонд у першу чергу складатиметься. Від того часу пожертви у формі звернених дивідендових чеків від членів УНСоюзу, як і готівкові пожертви невпинно напливають. Друкуючи черговий список, прохаємо всіх тих, що повертають на ціль Фонду Наглої Потреби дивідендові чеки УНСоюзу, щоб вони ці чеки ОБОВ'ЯЗКОВО підписували, бо без підпису чек не має вартости, а повернення його назад до жертводавця для підпису вимагає часу та зайвої праці. Рівночасно із зворотами чеків та пожертвами надходять численні листи, в яких члени УНСоюзу і громадяни висловлюють свою опінію в справі цього Фонду. Частину цих голосів друкуємо.

СПИСОК Ч. 4.

Антонович Р.
Банах А.
Банах А.
Банах Л. І.
Бандера В.
Баран М.
Баранюк А.
Баранюк І.
Бартосєвич Е.
Беднарчик А.
Бендюк М.
Березницька І.
Березницький П.
Берестинський Н.
Білинський В.
Білоган О.
Білоган О.
Білоголовський Г.
Білоголовський О.
Бобеляк Д.
Богач А.
Богач І.
Борґаті С.
Братах О.
Бровар А.
Бровар Б.
Бровар Н. М.
Бровар В.
Бровар Р.
Бродик А.
Будний А.
Будник Н.
Булавка А.
Булавка Б.
Булавка О.
Булавка В.
Булавка М.
Булавка Н.
Бундзяк А.
Бурачок Н.
Бурда А.
Бурда П.
Бутрий А.
Бучинська Н.
Бялий В.
Бялий Е.
Бялий З.
Бялий Т.
Вареха С.
о. Вареха Т.
Вельґан А.
Вельґан І.
Вербовецький С.
Возняковський В.
Волошин Е.
Волинець Н.
Воловець М.
Вусик Ф.
Гайдукевич Б.
Гайдукевич І.
Гайдукевич Т.
Ганущак Н.
Гарбуз М.
Гасяк С.
Гафткович В.
Гнєний В.
Д-р Голонько В.
Госср Р.
Грабар С.
Д-р Грибик Н.
Гриневич І.
Гриневич М.
Гриневич Ю.
Гумен М.
Гуменний О.
о. Гундяк І.
Гарандзук Д.
Грохола Б.
Гловяк А.
Гловяк М.
Даковський А.
Демидчук М.
Демкович Г.
Дерек Г.
Дереш Д.
Дешко Е.
Дзівак І.
Дищук Г.
Дищук Г.
Дідик В.
Добош П.
Добчанський В.
Довбуш М.
Домарадський О.
Домарадський Б. Ю.
Домарадський М. Д.
Домарадський Р. І.
Домарадський С.
Дозорський М.
Дозорський М.
Дубас П.
Дубас Ц.
Емхе П.
Єзуско Т.
Заболотський І.
Заболотський П.
Заволович В.
Задорецький Н.
Д-р Зарицький М. Л.
Захарія В.
Захарків А.
Захарків М.
Зезелевська М.
Зиман Е.
Зиман Л.
Зиман М.
Зиман Н.
Зиман О.
Зулинський О.
Казевич Б. Л.
Казевич І. І.
Казевич Л.
Калиновський П.
Калисінський В.
Капій Е.
Капій Р.
Капітан А.
Капітан Д.
Карпинець Р.
Качицький В.
Кедринський А.
Кичакевич Р.
Кибюк А.
Кіс П.
Кіт М.
Клюфас Е.
Клюфас І.
Книсікевич Р.
Книш А.
Книш В.
Книш М.
Книш Р.
Ковальчук М.
Ковальчук О.
Когут Н.
Коломиєць Г.
Д-р Коропей Н.
Д-р Коропей О.
Коропей О.
Коропей О.
Коропецький О. Б.
Костів М.
Коцюба С.
Кравченюк Д.
Кравченюк С.
Кравченюк Б.
Кріль І.
Кріль Н.
Кудрик О.
Кузьма А.
Кузьма А.
Д-р Кузьма В.
Кузьма Д. М.
Кузьма М.
Кузьма А. М.
Д-р Кузьмович Н.
Кузьмович Х. М.
Кузьмович О.
Кульчицький М.
Куривчак В.
Куривчак С.
Куривчак Ю.
Лапичак Р.
Лесів Т.
Лисий М.
Лисий Я.
Лисий Ю.
Лисинецький О.
Ліщинський Н.
Лобур К.
Лобур С.
Любінецький М.
Лучка К.
Мадея М.
Макогін А.
Макогін М.
Максимонько Б.
Максимонько Ф. Ф.
Максимонько Ф. М.
Максимонько Ф. П.
Маланчук А.
Маланчук Н.
Малко Н.
Малайчук К.
Марич Г.
Д-р Марків В.
Масілинська Е.
Масілинський К.
Масілинський С.
Матвієнко К.
Д-р Мельник К.
Миколинський В.
Мисишин М. А.
Модросік Т.
Модросік В. Н.
Модросік Р. А.
Мор Д. А.
Мор Н. В.
Мор М. Г.
Мордованець В.
Мосора В.
Мурацик Л.
Надраґа В.
Надраґа С.
Назар І.
Настоящий І.
Никорчук Е.
Никорчук С. М.
Оверко Н.
Олекса Г.
Олексієнко А.
Олексієнко П.
Олексюк С. А.
Д-р Олесницький Б.
Олесницький Л. З.
Олесницька С.
Омелян І.
Палідвор М.
Панкевич М.
Панкевич М.
Парфанович І.
Пасічник Г.
Пацела Д.
Петричка С.
Пилипов К.
Пісецький Д.
Пісецький А.
Пісецька О.
Пісецький О.
Пісецький М.
Піхурко Я.
Піхурко М. О.
Піхурко Н.
Проць В.
Подола Т.
Поліщук А.
Поліщук С.
Поперечний С.
Порада М.
Поритко І.
Поритко О.
Почапський Я.
Різник В.
Рогатинський П.
Рогожинський К. Г.
Романовський В.
Рубаш М.
Рубаш П.
Рубаш С.
Саґатий М.
Самофал А.
Самофал А. В.
Самофал В.
Самутин А.
Сасовський С.
Сагайдачний П.
Сачок Г. Д.
Сачок Н.
Сачок В.
Сенів Г.
Сиротюк П.
Сідлярчук С.
о. Скроцький Я.
Соловський Я.
Соломко А.
Сош І.
Сос У. Н.
Стахура В.
Стерпак І.
Стерпак С.
Стесик С.
Стефанишин І.
Стефанишин Н.
Стефанишин М.
Сторожук Г. Г.
Сторожук В. Д.
Сторожук В. Н.
Сторожук К. Н.
Сукміновський П.
Сушко Н. Г.
Такой А.
Такой П.
Тарнавський О.
Телюк Н.
Теодорович Г.
Теодорович О.
Теодорович П.
Терещук М.
Тимченко Г.
Тимченко П.
Тимчук В.
Тихий Д.
Турчманович І.
Федясюк Н.
Федясюк П.
Федів І.
Федорович Н.
Федорович Т.
Феш А.
Филипів М.
Фірчук О.
Фісик В.
Фісик Е.
Флис Н.
Флис М.
Франко В.
Франко М.
Франко М.
Харамбура А. Н.
Харамбура Г. Ф.
Харів Н.
Хома Д.
Хома Н.
Хома М.
Хромишин І.
Хомішак А.
Хомішак М.
Хомяк А.
Хомяк К.
Хомяк Р.
Цмайло Р. К.
Черкасенко Е.
Чорнокосінський Е.
Шавяк Я.
Шанайда А.
Шевченко С.
Шевченко Т.
Шепарович О.
Шишка С.
Шкільник О.
Шпачинський В.
Шпирка І.
Шпирка П.
Шпитал А.
Шпитал І.
Шулка Н.
Шибінський М.
Шиманська М.
Шиманський М.
Яковенко І.
Яремко М.
Яремчук М.
Яремчук М.

Сума поверн. чеків	$ 727.64
Раніше проголошено	$ 1,147.28
Разом . . .	$ 1,874.92

Загальні збори УСТ „Тризуб" в Филаделфії

„Ми пустилися на широкі води, а наш човен, яким ми пливемо, вже такий об'ємистий, що він станув би і зовсім застряг, якщо б хтось хотів повернути його знову на мілкі ріки". — Так почав звіт голова УСТ „Тризуб" редактор Є. Зиблікевич на Загальних Зборах цього спортового Товариства, що відбулися в п'ятницю, 15 липня 1960 р. у Филаделфії, під проводом Президії в складі: дир. Іван Поритко, предсідник, Б. Паздрій, заст. предсід., і Гись та Беднарський, як секретарі. Збори почалися молитвою, що її провів о. проф. П. Шиманський.

Як виказує фінансовий звіт, обороти Т-ва за минулий рік досягли суми 136.000 дол і це свідчить, якою потужною фінансовою установою став УСТ „Тризуб" в останніх роках. Інші осяги Т-ва, про які звітували поодинокі референти, такі: купно дому, здобуття футбольного Чемпіонату Америки, віцемистецтво Проф. Ліги ЗДА, чотири нагороди тої ж Ліги на всіх п'ять можливих, чаша Луїса, чемпіонат Амат. Дружини, значні успіхи відбиванкової і шахової дружин та дружини столового тенісу, ведення популярних „Спортових Газет" і т. д. Все те, безперечно, вислід невтомної праці уступаючої Управи, а також зрозуміння і співпраці всього патріотичного членства.

Дуже важною точкою чергового дня Заг. Зборів було обговорення правного співвідношення УСТ „Тризуб" до щойно закупленого дому. Ця справа вимагає виготовлення відповідного Статуту, який був би базою дальшої діяльности Т-ва, а рівночасно формально правним пов'язанням зі стейтовими властями Пенсилвенії. Пізна година не дозволила на детальне обговорення цієї точки, тому Збори вирішили відкласти Загальні Збори на один з дальших речинців, не пізніше як до 1-го вересня.

На маргінесі Загальних Зборів УСТ „Тризуб", насуваються мимоволі різні рефлексії. З жалем треба ствердити, що наша Спортова Централя СУАСТ не виконує якслід своїх завдань. На нашу думку, — це вина в першу чергу поодиноких клюбів, які плекають, так сказати б, льокальний патріотизм, що являється непрактичний, а навіть в деяких випадках шкідливий для розвитку нашого спорту. Спортова Централя мусить стати більше авторитетним тілом, ніж вона є тепер. Вона повинна координувати працю всіх наших спортових осередків, репрезентувати їх назовні і тримати постійний зв'язок з Американською Централею.

Дуже пекучою проблемою є видання періодичної спортової газети чи журналу, де можна б об'єктивно інформувати про осяги наших клюбів і „малих" і „великих", а рівночасно подавати короткі спортові вісті зі світу, за якими дуже часто мусимо шукати в чужій пресі. Думаємо, що така спортова газета мала би переплатників і вповні себе оплатила б, але на початку її мусять піддержати фінансово наші спортові Т-ва.

Добре було б підшукати професійного тренера, який підготовив би наших молодих і надійних спортовців для цілковитого заступлення чужинецьких грачів, що повинно бути амбіцією Управи кожного українського спортового товариства.

Ми мусимо позбутися теж шкідливого регіонального патріотизму і поділу спортових клюбів на „наші" і „ваші". Всі вони є власністю української спільноти і однаково причиняються до прославлення нашого національного імени серед чужинців. Члени спортових товариств повинні контролювати свої, часом нічим неоправдані закиди в сторону діючих Управ, Управи в свою чергу, мусять позбутися комплексу „незаступимости".

Свідомість великої відповідальности наложеної на українських спортовців на чужині залишає в тіні всякі міжусобиці та особисті амбіції. Спортовці є частиною нашої патріотичної спільноти в діяспорі, завданням якої є служити та працювати на різних секторах, для добра поневоленої Батьківщини.

О. Білик

● **В попередньому тижні ЗДА** продали за кордон золота на суму $19.000.000 і тепер ця країна має золотих запасів на суму $ 19,234,000,000. Цього року ЗДА продали золота чужим країнам Европі на суму $222,000,000.

● **Департамент рільництва** звітує, що пересічно американці споживають річно по 167 фунтів м'яса на особу, це значить, стільки само, що вони консумували в 1910 році. Під час депресії зменшилася була консумпція мяса, і в 1935 р. вона виносила пересічно по 117 фунтів на особу.

● **Фахівці ствердили**, що не треба жадних заходів в тому напрямку, щоб рятувати Ніягарський водопад, бо покищо не загрожує йому жадна небезпека.

Шоста конференція СУСК в Торонто

25—26 червня в приміщеннях Гарт Гавз Торонтонського університету відбулася Шоста Конференція Союзу Українського Студентства Канади. Конференцію відкрив Президент СУСК Лев Винницький, який у вступному слові з'ясував провідні теми цієї дводенної конференції, присвяченої українознавчим студіям в Канаді і українській пресі та друкованому слову.

Перший день Конференції присвячено „Проблемам українознавчих студій в канадійських університетах". Першу доповідь на тему „Проблема зацікавлення студентів українознавчими студіями" виголосив проф. д-р Ю. Луцький, голова департаменту славістичних студій Торонтонського університету. Д-р Луцький звернув увагу на декілька неправильних моментів у підході до українознавчих студій, з якими він зустрічався у своїй практиці. На його думку рішення в справі вибору славістичних студій треба лишити студентам, яких зацікавлення мусить бути спонтанне, а не силуване. Українознавчі студії сьогодні є вже складовою частиною програм шістьох канадійських університетів, вони повинні бути трактовані поважно, а не на підставі патріотичного обов'язку, подиктованого тимчасовими обставинами. У них одначе, існують ще великі прогалини головно на відтинку дослідчих студій та праць. У цій ділянці є великі потреби на дослідчі стипендії як для студентів так і для професорів.

Другу доповідь виголосив д-р К. Біда, професор українознавчих студій Оттавського університету на тему „Проблема практичного приміщення і користей з українознавчих студій". Д-р Біда вказав на цілий ряд можливостей, які стеляться перед українцями в Канаді, які хочуть присвятити свою увагу українознавчим студіям. Ділянки, в яких українознавчі студії повинні мати особливе зацікавлення — це крім академічних аспірацій, кандидати на душпастирів, учителів, кореспондентів, редакторів та різні інші кваліфіковані праці.

„Українознавство як науково - дослідча дисципліна в Канаді" було темою третьої доповіді, яку виголосив проф. д-р Я. Рудницький, голова департаменту славістичних студій Манітобського університету. На думку д-ра Рудницького ця праця має величезне значення для українців у двох аспектах, а саме у збиранні нових фактів та в інтерпретації старих. Вона рівно ж має значення для українців у вільному світі і на Україні. Д-р Рудницький навів ряд прикладів, якими показав, що наукова праця в Канаді сприяє також українознавчим працям за залізною завісою. Учені Української РСР дуже часто починають науково працювати в деяких галузях лише після того, коли в Канаді появиться монографія на дану тему. Так було наприклад зі збірником українсько-канадійського фольклору. Цей фольклор почала збирати Українська Вільна Академія Наук в Канаді. Нещодавно в Радянській Україні видано також збірник українсько-канадійського фольклору, при чому матеріяли були передруковані з видань Української Вільної Академії Наук в Канаді без подання джерела.

„Проблема авторитетних видань з україніки" була темою четвертої доповіді, яку виголосив студент А. Григорович, редактор Бюлетеня СУСК. Доповідач навів цілий ряд прикладів як мало, а головно як невірно, науковий світ поінформований про українську історію, мову і літературу. Пан Григорович висловив цілий ряд побажань щодо видання наукових творів з українознавства та вказав на потребу видання солідного українознавчого журналу англійською мовою. Після доповідей над проблемами українознавчих студій в канадійських університетах відбулася дискусія, яка доповнила комплекс порушених питань новими даними. У дискусії брали участь М. Липовецький, д-р В. Кисілевський, проф. В. Буйняк, д-р М. Антонович, редактор Комар, інж. І. Винницький, редактор В. Левицький, панове Томців та Розумний, Р. Хомяк та проф. Ю. Луцький.

Після дискусії над першою частиною Конференції відбулася музична програма, яку підготовила панна Люба Жук, референт Культурно-освітніх справ СУСК. Музична програма відбулася в Музичній залі Гарт Гавз. Програма включала виступи танцювальної групи, скрипачки і піяніста. Виступала балетна студія „Аполлон" під керівництвом пані Анни Заварихін. Балетна група виконала два групові та два сольові танці, а саме — групові — циганський танець і козачок та сольові — Гавот у виконанні панни Алли Качевської та Вальс з Копелії Деліба у виконанні панни Юлії Пришляк. Панна Віра Тарнавська виконала на скрипці Ноктюрн і Бенджо енд Фідел Кроля. Сольо на фортепіяні виконав піяніст Іриней Жук, який відтворив Такату Мі-Майнор Баха та 13-ту рапсодію Франца Ліста. Музична програма вечора виконувалася виключно молодими силами, які виказували високий ступінь віртуозности.

Ввечері в залі Старлайт відбулася „Студентська забава".

У неділю вранці відбулися Служби Божі в українських церквах. По полудні відбулася друга частина Шостої Конференції СУСК, якої загальна теми була українська преса і друковане слово в Канаді.

Першу доповідь з цього циклу на тему „Українські часописи в Канаді — їхні завдання і ефектовність" виголосив редактор Вільного Слова А. Курдидик. Доповідач підкреслював виховне значення української преси та її значення для української етнічної групи в Канаді. Редактор Курдидик схарактеризував пресу в Канаді як город з квітами, в якому кожна квітка додає свого чару і краси для збагачення краси цілости народу.

Видавець М. Денисюк виголосив наступну доповідь на тему „Видавництва книжок і підручників", в якій він пов'язав видавничий рух з розвоєвим процесом українців Канади. М. Денисюк ілюстрував свою доповідь численними екземплярами книжок виданих у Канаді, які вказують на розвиток і зміни в наставленню і запотребуваннях українських читачів до книжки рідною мовою. Сьогоднішнього читача він скреслив як висококваліфікованого і вимагаючого, і який звертає увагу на естетичний момент, порівнюючи українські видання з інвшонаціональними. Пан Денесюк звернув також увагу на ролю українців в журналістичному світі і висловив надію, що СУСК поцікавиться створенням окремого стипендійного фонду на допомогу в студіях аспірантам журналістики. Він заявив, що коли б прийшло до створення такого фонду, видавнича фірма, яка носить його ім'я, дасть на цю ціль $1.000.

„Ідеологічна преса і видання" була темою доповіді, які виголосив д-р М. Антонович, редактор ідеологічного журналу „Розбудова Держави". Він ствердив, що ідеологічна преса не стоїть блискуче і тепер переходить фазу занепаду. У великій мірі причиною цього стану є занадто легковажне ставлення до ідеологічно - світоглядової діяльности в минулому, коли молоді студенти дуже часто без належної підготовки вирішували найскладніші питання. Все таки на світоглядово - ідеологічному відтинку багато зроблено, а ще більше залишається до розв'язання. Теперішній занепад — це прогалина, яку мусить заповнити українська молодь, присвячуючи цьому питанню більше уваги ніж дотепер.

Останню доповідь цього циклу виголосив студент Р. Хомяк на тему „Студентські і молодечі видання", Пан Хомяк схарактеризував важливіші студентські і молодечі видання в Канаді і довів їхні важливіші труднощі до браків тяглости фондів та фахових журналістичних сил. Одначе для студентських і молодечих журналів, які часто міняли і міняють своє обличчя і назви, він добачав поважну ролю у формуванні нової генерації. Після доповідей відбулася дискусія, в якій брали участь пані Віра Ворскла, М. Липовецький, Р. Хомяк, д-а Б. Кисілевський, П. Дорожинський, О. Підгайний, К. Савчук і редактор М. Денисюк.

У підсумках Конференції Президент СУСК Лев Винницький підкреслив великий її успіх завдяки солідно і грунтовно підготованих доповідей прелеґентів та жвавої участи дискутантів. Він висловив признання організаційному комітетові на чолі з віцепрезидентом СУСК на Торонто М. Липовецьким. У Конференції брала участь численна делеґація студентів з Америки на чолі з президентом СУСТА К. Савчуком.

Шоста Конференція СУСК — це черговий успіх організованого українського студентства Канади.

Інформаційна Служба СУСК

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ,
КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ
ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНГС

Посмертні Згадки

ОРЕСТ КУРИЛЯК, 12 років,
РОМАН КУЧМА, 13 років,
ОРЕСТ НИКОРОВИЧ, 13 років, члени Бр. Св. Стефана, 221 Відд. УНСоюзу в Шикаго, Ілл., померли трагічною смертю, 28-го, червня 1960 р. через утоплення у ріці Висkансин, в стейті Висконсин. Урядовці та всі члени 221 Відд. УНСоюзу співчувають з глибини серця в цьому великому горю та смуткові родичам згаданих членів. Тіло Ореста Куриляка знайдено. та поховано з церкви св. о. Миколая при великому числі людей на цвинтарі Св. о. Миколая. Тіла Романа Кучми і Ореста Нікоровича ще не знайдено. Вічна Їм Пам'ять!

Т. Шпікула, секр.

ІВАН ЛАПІЦЬКИЙ, член 96 Відд. УНСоюзу в Питсбургу, Па., помер дня 15 червня 1960. Покійний, був активним громадянином-союзовцем і делеґатом на конвенції УНС. Покійний був батьком Петра і померлого Івана. Полишив 5 внуків і 7 правнуків. Похорон відбувся 20 червня ц. р. з похоронного заведення до церкви св. Івана Христителя, а по співаній Службі Божій Покійного відпроваджено на цвинтар. В. Н. П.!

Секр. 96 Відд.

ТАРЗАН, ч. 4492. Фільмують.

Під досвідним проводом Тарзана експедиція фільму Монополь мандрувала широко рівниною . . .

І проявляла велику активність у фільмуванні; фільмували антильопи, дикі коти і граціозні великі антильопи!